

Maktordningar

Ordningar behöver hela tiden ordnas. Ordningar måste därför alltid vara lokala. Väldigt lokala! Eller det är snarare så att de lokaliserar. De placerar och flyttar undan. Det vi uppfattar som stora maktordningar är egentligen enträget ordnande.

Sortera och ordna

Maktordningar är som ordningen på bibliotek. Böcker sätts in i hyllor före och efter andra böcker. Många böcker hålls isär. De hör inte ihop. De ska inte sorteras ihop. De ska inte bestämma varandras placering, inte mer än att de ska hålla sig undan från varandra.

Böcker på bibliotek har sällan en fast plats, det är själva sorterandet som bestämmer platsen. Så en bok kan hoppa upp eller ner i hyllorna beroende på var andra böcker placeras.

I ett levande bibliotek blir det ett fasligt flyttande av böcker. Men så måste det vara, annars skulle ordningen snart kollapsa.

Så varje gång jag trycker in en bok på sin plats i bokhyllan åberopar jag en ordning. Ordningen finns där i handlingen. Det skulle inte gå att ordna om ordningen inte fick plats i handlandet, i sorterandet. För att en ordning ska fungera behöver den kunna bli mindre än handlingen.

Stora maktordningar är fantomer

Det där med att prata om patriarkatet eller kapitalismen som stora ordningar blir att dölja själva ordnandet. När vi uppfattar väldiga maktordningar är det snarare fantomer vi uppfattar.

Fantomer är konturer eller former av något som inte materialiserar. Fantomer uppfattas men de är inte där. Ordet kommer från grekiska phantazein: orsaka att något syns. Samt även från grekiska phainein: att visa. Det är vanligt att psykologisera ordet så det förstås som ett hjärnspöke. Här försöker jag istället objektivera det. Objekt och personer flyttas och ordnas så ofta att det uppfattas som en väldig koloss, vilken egentligen inte är där. Vi uppfattar en mäktig

koloss som tycks omöjlig att förändra. Hmm, men det är ju själva förändrandet som är ordning.

Ickevåld och hacktivism

Ickevåld är ingripande i en ordning, eller i ett ordnande om vi ska vara precisa. Ickevåld är att ordna ett ordnande på andra sätt. Ickevåld är att etablera ny ordning.

Ickevåldets ordnande börjar genast tränga undan andra ordningar. Vilket ofta lockar till sig en ordningsmakt som försöker ställa ordningen tillrätta igen. Det innebär dock att ordningsmakten försätter sig i underläge. Ordningsmakten gör sig till en proteströrelse, som protesterar och försöker hindra den nya ordningen. Ickevåld vänder på vilka som utför och vilka som protesterar. Vakter, polis och åklagare blir proteströrelser. De protesterar mot vad vi börjar etablera.

Det här sättet att förstå politik blir ännu tydligare i hacktivism. Hackare gör inte något vid sidan av en ordning. De hackar en etablerad ordning så den fungerar annorlunda, förhoppningsvis bättre. Andra hackare lär sig och uppfinner ännu bättre sätt att hacka ordningen. På så sätt smittar hacktivism av sig. Det är denna smitta som blir politisk förändring.

Alla ordningar har från början hackat andra etablerade ordningar. För att själv kunna etablera sig. Det gäller även revolutioner. Ingen revolution skulle kunna bli revolution genom att börja om från början.

Per Herngren

2014 03 20, version 0.1.2

Utkast för boken *Mode & Motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen 2016).

Ordning behöver hierarkier och olydnad

Mångfaldigande av olydnad och hierarkier skapar ordning. Ordning som blir stabilare än både centralism och platt struktur.

Tidigare i denna serie om [ickelinjär](#) makt och motståndsteori har jag skrivit om makt och motstånd som [omloppsbanor kring gravitation](#). Makt och motstånd rör sig genom att pulsera eller oscillera. Men vart är de på väg?

[Ickelinjär komplexitetsteori](#) bygger flera av sina teorier på det matematiska begreppet attraktor. Attraktor upptäcker vi genom närmanden. Närmande når inte fram för då skulle det inte längre närma sig, det skulle vara framme. Passion och lidelse kan förstås som närmande utan full tillfredsställelse; vid tillfredsställelse upphör passionen. Passion och tillfredsställelse kan dock skapa en oscillerande puls.

Både genomföra och misslyckas

Utopiska kollektiv och organisationer lever det samhälle de vill ha utan att fullständigt lyckas. De som tror sig lyckas stagnerar och blir outhärdliga. En komplex utopism är oscillerande och innovativt föränderlig.

Repetitioner närmar sig en attraktor. Detta skapar ibland stabilitet: "the mathematical notion of the 'attractor' to explain why systems only move within certain 'spaces' within the entire field of global possibilities."[1]

Attraktor, lockelse, attraktion och gravitation kan förklara hur oordnad komplexitet producerar ordning och stabila tillstånd - som är i förändring!

I komplexa organisationer krävs det alltså oordning för att skapa ordning. I några texter ska jag försöka visa att det bara är i enkla (linjära) verksamheter som centralstyrning och central kontroll leder till ordning.

I komplexa system producerar centralstyrning tröghet, stagnation, konflikter och instabilitet. Centralstyrning blir därmed en svag styrning. Problemet är inte att centralstyrning leder till för mycket makt, utan snarare att den är

alltför svag och får svårt att lösa problem. Att centralstyrning ibland genererar härskande, våld och förtryck ska inte blandas ihop med verklig makt. Makt är mäktighet, att mäktas, att bemäktiga. Makt är mer produktivt än negativt hindrande och undertryckande.

Ordning behöver oordning

Något förenklat kan man säga att komplexitetsteori visar att förutom i enkla, linjära verksamheter är det komplexitet som bygger ordning.

En alltför konsekvent lydnad gentemot central ledning eller gentemot generella principer hotar stabiliteten när organisationers verksamheter blir komplexa.

Därmed inte sagt att komplexa organisationer alltid är stabila. Men en alltför konsekvent lydnad omöjliggör de stabiliteter som oordning (komplexitet) kan producera. Komplexa organisationer kräver alltså kontinuerlig olydnad mot generella principer och central ledning för att bli stabila. Ifall personer och organisationer blir alltför lydiga produceras istället tröghet och instabilitet.

Stabila ordningar uppkommer ur oförutsägbara dynamiker mellan lydnad och olydnad; mellan makt och motstånd; mellan hierarki och anarki; mellan ordning och oordning; mellan tvång och frihet.

Hierarkierna mångfaldigas och räfflas

Komplexitetsteori visar hur enkla regler och enkla förutsägbara handlingar börjar samverka och producera oförutsägbarhet. Ickelinjärt, komplexitet och oförutsägbarhet ska här närmast förstås som synonymier.

Översätter vi komplexitetsteori till makt- och motståndorganisationer bygger vi ett verktyg för att upptäcka hur makt mångfaldigas i organisationer: Disciplinerade färdigheter, arbetsgruppers beslut inklusive lydnaden till dessa beslut, fasta ordningar, tilltro till samarbete, tillit till gemenskaper, samt taktfasta pulser och rytmer samverkar på ett oordnat sätt för att producera oförutsägbara komplexa organisationer.

Det är just oordningen mellan alla dessa ofta mäktiga ordningar som efterhand producerar stabilitet och ordning.

Här vore det ett alltför lätt misstag att avfärda lydnad och hierarkier. Men även en alltför konsekvent olydnad skulle avskaffa komplexiteten.

Komplexa organisationer ska inte heller blandas ihop med platta organisationer eller släthet. Istället för central hierarki så mångfaldigades hierarkierna i komplexa organisationer. De är alltså på intet sätt platta så som de ibland framställs i management eller social rörelse litteratur.

En helt platt organisation är inte komplex. Platta organisationer är en ideologisk myt vars funktion är att [dölja den makt](#) som produceras.[2] De enda helt platta organisationer som existerar skulle möjligtvis vara materia som befinner sig mellan galaxer. Där händer det inte så mycket. Det är inte så mycket som organiseras där.

Komplexa organisationer är alltså aldrig platta, de är snarare räfflade. Och räfflornas toppar (maktens mäktighet) kan mycket väl vara högre än ifall dessa organisationer använt sig av centralstyrning. Komplexa organisationer producerar möjligheten att bli mycket mäktigare än centralstyrda organisationer.

Per Herngren

2010-07-28, version 0.1.1

Fotnot

[1] John Urry, *Global Complexity*, Polity Press, 2003, p 75.

[2] [Jo Freeman](#), Cathy Levine, *Untying The Knot Feminism, Anarchism & Organisation*, London, Dark Star Press/Rebel Press, 1984 s [5-16](#).

En textserie om ickelinjärt motstånd

1. [Ickelinjär förändring](#)
[- introduktion](#)
2. [Rekursiv](#)
[samhällsförändring](#)
3. [Motstånd behöver](#)

[resonans](#)

4. [Gravitation snarare
än politisk påverkan](#)
5. [Makthavare finns inte
– ickelinjärt](#)
6. [Ordning behöver
hierarkier och olydnad](#)

Läs mer

Om [ickelinjär teori](#).

Om [systemteori](#).

Om [rekursiv teori](#).

Om [singularitet](#).

Om [funktionell dumhet](#).

Om [centralstyrning](#).